

OSIGURANJE ŽIVOTA I ZAKON O ZAŠTITI PODATAKA O LIČNOSTI

Zaštita podataka o ličnosti predstavlja značajan napredak u oblasti prava ličnosti i regulisanja tog pitanja. Razvojem nauke, tehnike, elektronske tehnologije i komunikacije u svetu i Evropi, tačnije u Evropskoj uniji, kao i kod nas, uočena je potreba za zaštitom prava ličnosti. Shodno tome, doneta su pravila koja uređuju polje zaštite podataka o ličnosti prilikom njihovog korišćenja, upotrebe i obrade.

Ključne reči: zakon, medicinska dokumentacija, dostava podataka, zaštita podataka

Nebojša Z. Stevanović

*dipl. pravnik, pravni zastupnik
u Službi za zastupanje na sudu,
regrese, rente i nematerijalne
štete, Region Zapad,
Direkcija za naknadu šteta*

Uvod

U oblasti osiguranja postalo je uočljivo da doneti pravni propisi o zaštiti podataka ugrožavaju delatnost osiguravača, to jest pravo na informisanje o ugovaraču ili osiguraniku i okolnostima u vezi s nastankom slučaja sa osiguravajućim pokrićem. U ovakvoj situaciji u suprotnosti su prava osobe, tj. pojedinca, na zaštitu podataka o ličnosti, i prava osiguravača da upravlja sredstvima iz osiguranja, što je ujedno i

obaveza osiguravajućih kuća koja proizlazi iz zakona i ugovora o osiguranju, to jest polise. Ovo konkretno znači da se pod plaštom „zaštite“ osiguranika i njegovih prava iz osiguranja, a preko Zakona o zaštiti podataka o ličnosti (ZZPL), mogla svesno izazvati negativna disperzija i negativno poslovanje osiguravača.

Pravo osiguravača na relevantne informacije u vezi sa ugovaračem, osiguranikom i trećim licima od najveće je važnosti za poslovanje. Stoga postoji neophodnost usaglašavanja i usklađivanja ZZPL i ugovora o osiguranju s propisima iz oblasti zdravstvene i socijalne zaštite. U zemljama EU, na osnovu direktiva, pitanje zaštite podataka o ličnosti regulisano je donošenjem Kodeksa, kojim su osiguravači uredili svoje postupanje u vezi sa ovim pitanjem i tako otklonili poteškoće u toj oblasti delovanja i rada.

Dostava dokumentacije neophodne za rešavanje odštetnih zahteva u svetlu ZZPL

Životno osiguranje je kategorija koja se u našoj zemlji još uvek razvija i raste, a pored toga, ova vrsta polise predstavlja budućnost na tržištu.

Kada osiguravači stupaju u kontakt s potencijalnim osiguranicima, i prilikom popunjavanja ponude za osiguranje budućih korisnika usluga, stvaraju se određena uzajamna prava i obaveze, koja do izražaja dolaze

i izbijaju u prvi plan pri nastupanju slučaja pokrivenog osiguranjem. Prava i obaveze mogu se odnositi na osiguranike, ugovarače, ali i na lica označena kao korisnici osiguranja. Jedna od najčešćih situacija u koju korisnici osiguranja doppejavu jeste potraživanje zdravstvenog kartona od ustanove u kojoj je osigurano lice ostvarivalo pravo na zdravstvenu zaštitu – sve radi regulisanja prava po osnovu nastanka slučaja sa osiguravajućim pokrićem.

Formiranje medicinske dokumentacije kao oblika evidencije o pacijentima regulisano je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 107/05 i 72/09). Istim zakonom regulisana su i druga pitanja obrade tih podataka, kao što su uvid u podatke od strane pacijenta i srodnika, kao i trećih lica, tj. državnih organa i institucija. Na kraju, regulisana je i obrada od strane medicinskih radnika, u svrhe utvrđene dotičnim zakonom, kao i režim i način postupanja s podacima i dokumentima koji ih sadrže.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti u članu 30. propisuje da svaki pacijent ima pravo na poverljivost svih ličnih informacija koje je saopštio nadležnom zdravstvenom radniku, te pravo na zaštitu svoje privatnosti tokom sprovođenja dijagnostičkih ispitivanja, posete specijalisti i medicinsko-hirurškog lečenja u celosti. U stavu 2. istog člana zabranjeno je da nadležni zdravstveni radnik drugim

licima saopšti lične podatke o pacijentu.

Odredbom člana 36. stav 4. istog zakona data je mogućnost da članovi porodice pacijenta, izuzetno, imaju pravo uvida u medicinsku dokumentaciju svog bliskog srodnika, i to samo u slučaju da su ti podaci od značaja za lečenje podnosioca zahteva.

Konačno, u članu 37. tog zakona propisano je pravo pacijenta na tajnost podataka. Stav 1. ovog člana kaže da podaci iz medicinske dokumentacije predstavljaju službenu tajnu, a stav 2. da su svi zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici, kao i druga lica

zaposlena u zdravstvenim ustanovama, dužni da čuvaju tu službenu tajnu. Izuzetak od navedenog pravila propisan je stavom 4. istog člana, koji navedena lica oslobađa dužnosti čuvanja službene tajne samo na osnovu nedvosmisleno izrečenog pristanka pacijenta ili odlukom suda. U stavu 5. ovog člana propisano je da nadležni zdravstveni radnik, na osnovu nedvosmisleno izrečenog pristanka pacijenta, može saopštiti podatke o zdravstvenom stanju pacijenta punoletnom članu njegove porodice.

Mogućnost dostave kompletnog zdravstvenog kartona, kao oblika medicinske dokumentacije, propisana je odredbom stava 7. člana 37. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Tom odredbom tačno je propisano koji organi za svoje potrebe mogu tražiti na uvid ovakav zapis medicinske dokumentacije, ali i to je dozvoljeno samo u slučaju da taj organ neposredno sprovodi neki postupak zbog kojeg mu je potrebno da na uvid dobije zdravstveni karton.

Sve ovo predstavlja način obrade ovih, naročito osetljivih ličnih podataka (član 16. Zakona o zaštiti podataka o ličnosti), koji je uređen posebnim zakonom, gde se uređuju i ostala pitanja na polju zdravstvene zaštite stanovništva. Međutim, to istovremeno može da predstavlja i informacije od javnog značaja, jer se radi o dokumentima u posedu organa vlasti, kao i obradu naročito osetljivih podataka o ličnosti, što su Ustavom zagarantovana osnovna

ljudska prava, uređena specijalnim zakonima iz ove oblasti: Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 120/04, 54/07, 104/09 i 36/10) i Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti (Službeni glasnik RS, br. 97/08 i 104/09).

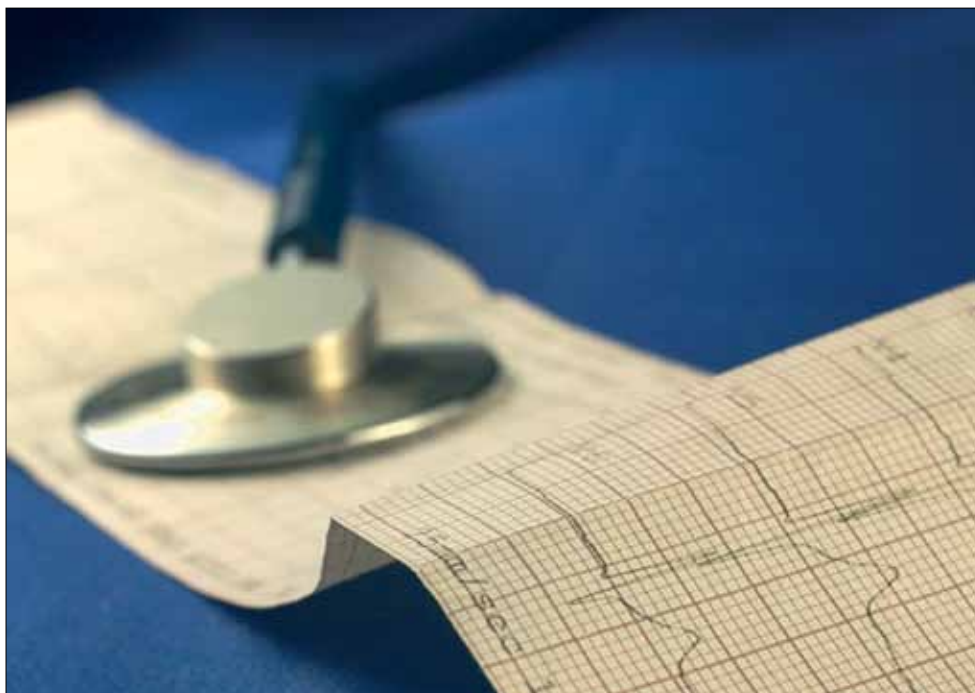
Međutim, pitanje zaštite privatnosti, a u okviru ovog posebno pitanje podataka o ličnosti, bliže je uređeno odredbama ZZPL. Ono je uređeno prevashodno sa stanovišta lica koje traži neki vid obrade podataka (član 3. ZZPL propisuje šta se sve smatra obradom podataka). Taj zakon je osnovni, specijalni i kasniji u odnosu na Zakon o zdravstvenoj zaštiti, tako da se primenjuje čak i ako bi Zakon o zdravstvenoj zaštiti bio u suprotnosti s njim, što ovde nije slučaj jer taj zakon samo delimično uređuje obradu podataka o ličnosti u smislu obaveštavanja pacijenata i srodnika, odnosno nadležnih organa o zdravstvenom stanju pacijenta. To znači da ZZPL proširuje ta prava shodno odredbama poglavlja III – Prava lica i zaštita prava lica – i propisuje postupak ostvarivanja tih prava. To važi za sve podatke o ličnosti, pa i one naročito osetljive, medicinske podatke (čl. 16. do 18. Zakona). Shodno odredbama člana 10, čl. 17. i 24. ZZPL, propisana je mogućnost da podnosilac zahteva, kao srodnik lica čiji su podaci posredi, pošto dokaže srodničko svojstvo, podnese zahtev za slučaj obrade podataka o licu koje je umrlo.

Predmetni zahtev može se prihvatiti kao zahtev za ostvarivanje prava na kopiju naročito osetljivih podataka o ličnosti po ZZPL ako se stranka tako izjasni, i to pravo, kao takvo, pripada svakom licu čiji su lični podaci na obradi, kao i srodnicima, odnosno zakonskim naslednicima (podaci se daju samo tim licima, ne javnosti), shodno odredbama člana 24. stav 3. u vezi s članom 10. stav 6. i članom 17. ZZPL. Takođe, lice koje podnosi zahtev trebalo bi da se uputi i pouči da zahtev uredi shodno članu 24. ZZPL, i da, pored predviđenih

podataka o licu čiji su podaci u pitanju, dostavi i dokaze koji se odnose na činjenicu smrti i srodstvo sa umrlim licem. U tom slučaju, nadležna zdravstvena ustanova koja je vodila zdravstveni karton vodi postupak i odlučuje po zahtevu u skladu sa ZZPL, a ne po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, niti po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Prema ZZPL Republike Srbije, prikupljanje i obrada osetljivih podataka o ličnosti, kao i podataka o zdravstvenom stanju osiguranika, podleže prethodnom pribavljanju pismenog pristanka lica na koje se postupak odnosi. Pristanak se daje slobodnom voljom, što znači da ga lice može dati ili uskratiti. U zakonu se navodi i da se pristanak lica ne mora tražiti u dva slučaja bitna za osiguranje:

- a) kada je to neophodno u svrhu izvršenja obaveza određenih zakonom, podzakonskim aktom ili ugovorom zaključenim između lica i rukovaoca, kao i radi pripreme zaključenja ugovora
- b) u slučaju određenom navedenim zakonom ili drugim propisom donetim u skladu sa istim zakonom, radi ostvarenja pretežnog interesa lica, rukovaoca ili korisnika osiguranja.

Situacija u kojoj osiguranik može dati saglasnost, ali i opozvati je pozivajući se na ZZPL, može narušiti poslovanje osiguravača kao zajednice rizika i dovesti do negativnih finansijskih posledica. U toj situaciji putem ZZPL

u prvi plan izbija sukob prava pojedinca na zaštitu podataka i prava osiguravača koji je predstavljen kao zajednica rizika.

U vezi s navedenim izlaganjem, može se ukazati i na jedan od primera, ako ne i prvi praktični primer pribave zdravstvenog kartona sudskim putem, gde je lice A zaključilo polisnu mešovitog osiguranja života i kao korisnika označilo svoju suprugu – lice B. Nastupanjem slučaja sa osiguravajućim pokrićem (smrt), za rešavanje odštetnog zahteva osiguravaču je bio neophodan zdravstveni karton osiguranika, pa se tim povodom obratio zdravstvenoj ustanovi, ali i korisniku osiguranja – supruzi, da dostavi zdravstveni karton. Kako su zahtevi za dostavu bili odbijeni od strane zdravstvene ustanove, korisnik osiguranja podneo je zahtev nadležnom sudu i tražio da se omogućí uvid i kopija zdravstvenog kartona njenog pokojnog muža. Pozivajući se na odredbe Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, korisnik osiguranja uspeo je da ostvari interese u postupku protiv zdravstvene ustanove i na osnovu sudskog rešenja omogućena mu je pribava kopije zdravstvenog kartona.

Zaključak

Sa izmenama na polju Zakona o osiguranju i izradom novog građanskog zakonika Srbije neophodno je uskladiti propise iz oblasti socijalnog osiguranja i zdravstvene zaštite, kao i druge propise koji regulišu ostvarivanje pojedinačnih prava. Na taj način, rešio bi se sukob, odnosno uskladio veoma važan segment prava na zaštitu podataka o ličnosti s pravom osiguravača na informaciju u vezi s nastankom slučaja pokrivenog osiguranjem.

Literatura

1. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti („Sl. glasnik RS“ br. 97/2008 i 104/2009),
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Sl. glasnik RS“ br. 107/2005),
3. „Integracija Prava osiguranja Srbije u evropski (EU) sistem osiguranja“ (X savetovanje Palić 2009, zbornik radova)

Summary

Life Insurance and the Law on Personal Data Protection

Nebojša Z. Stevanović

Personal data protection is significant improvement in the field of personal rights and in the regulation of such issue. Development of science, technology, electronic technology and communication worldwide and in Europe, more precisely in the European Union, as well as in our country, has brought about the necessity of personal data protection. Accordingly, rules that regulate the protection of personal data in the course of their usage and processing have been enacted.

Regulations in the field of social insurance and health care and other regulations governing the exercising of personal rights will necessarily have to be brought into conformity with the amendments to the Insurance Law and drafting of the new Serbian Civil Code. This would settle disagreement, that is, harmonize the very important segment of the right to the protection of personal data with the right of insurers to obtain information about insured events.

TRANSLATED BY: MAJA MARKOVIĆ